

Nr 38.

Ankom till Riksdagens kansli den 15 april 1910 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel till lönefyllnad åt vikarien för tjänstledige kassören och bokhållaren hos fångvårdsstyrelsen Walter Engblom.

(3:e Afd.)

Uti en till Riksdagen den 21 januari innevarande år aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling öfverlämnad proposition, nr 55, har Kungl. Maj:t, under återopande af bifogadt utdrag af protokollet öfver justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, att från det under andra hufvudtiteln uppförda förslagsanslag till fångars vård och underhåll må utgå *dels* det belopp af 750 kronor, som jämlikt kungl. bref den 16 juli 1909 af statskontoret under förskottstitel utbetalts till fångvårdsstyrelsen såsom lönefyllnad till vikarien för tjänstledige kassören och bokhållaren hos styrelsen Walter Engblom under senare halfåret 1909, *dels* sådan lönefyllnad under förra halfåret 1910 med 125 kronor för månad, *dels ock*, därest Engblom erhåller fortsatt tjänstledighet för sjukdom, lönefyllnad till hans vikarie med 125 kronor för månad under senare halfåret 1910 samt därefter med högst 208 kronor 33 öre för månad.

Departementschefen har i detta ärende till förenämnda statsråds-
protokoll anført följande:

*Departements-
chefens
yttrande.*

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 4 Saml. 1 Afd. 29 Häft. (Nr 38.)

1

»Allt sedan slutet af år 1905 har kassören och bokhållaren hos fångvårdsstyrelsen Walter Engblom varit tjänstledig. Under tiden från och med den 13 oktober 1906 till och med den 30 juni 1907 åtnjöt Engblom ledighet för hälsans vårdande, men under omkring 5 månader före denna tid och efter den 30 juni 1907 har Engbloms ledighet föranledts däraf, att han med läkarebetyg styrkt sig vara af sjukdom (neurasteni) hindrad att förrätta sin tjänst.

Enligt kungörelsen den 1 juni 1877 angående villkoren för åtnjutande af de från 1878 års början fastställda löneförmåner för fångvårdsstyrelsen äger tjänsteman, som undfår ledighet för sjukdom, uppbära hela lönen; han är icke skyldig att afstå andra löneförmåner än tjänstgöringspenningarna. Under den långa tid, Engblom haft tjänstledighet för sjukdom, skulle sålunda hans vikarie icke fått uppbära mera än de med befattningen förenade tjänstgöringspenningarna 1,200 kronor för år, därest ej Kungl. Maj:t under senaste tiden funnit sig böra anvisa ytterligare ersättning åt honom.

Sedan fångvårdsstyrelsen vid särskilda tillfällen framhållit de svårigheter att erhålla vikarie, hvilka uppstode därigenom att annan ersättning än tjänstgöringspenningarna icke kunde för vikariatet erbjudas, har Kungl. Maj:t, på fångvårdsstyrelsens framställning, genom nådiga bref den 25 september 1908 samt den 26 februari och den 16 juli 1909 anvisat lönefyllnad åt Engbloms vikarie. Denne har sålunda uppburit, utöfver tjänstgöringspenningarna, under tiden från och med den 1 oktober 1908 till och med den 30 juni 1909 100 kronor i månaden och under senare hälften af år 1909 125 kronor i månaden. Då den för tjänsten bestämda lön — utom ålderstillägg — är 1,800 kronor om året, har alltså lönefyllnaden hittills icke uppgått till lönens fulla belopp.

Den tjänstledighet, hvaraf Engblom för närvarande är i åtnjutande, beviljades honom den 16 juli 1909 och gäller för ett år från och med den 1 i samma månad. I den underdåniga skrifvelse den 15 juni 1909, hvarmed fångvårdsstyrelsen öfverlämnade Engbloms ledighetsansökan, erinrade styrelsen om hvad den tidigare vid olika tillfällen anfört rörande svårigheten att för de med befattningen förenade tjänstgöringspenningar, 100 kronor i månaden, finna lämplig person, som vore villig att för längre tid bestrida de ansvarsfulla göromålen. Då nu fråga vore om beviljande åt Engblom af förlängd tjänstledighet under ett år, hade tjänstförrättande kassören, hvilken allt sedan den 1 februari 1908 uppehållit befattningen, under förutsättning att förordnandet skulle åt honom ånyo uppdragas och med hänsyn till dettas allt mera permanenta natur hos styrelsen anhållit, att honom måtte beredas arfvode motsvarande hela

den i stat för befattningen uppförda aflöning, eller efter 3,000 kronor för år. Han hade därvid anført, hurusom han nödgats afstå från sin tjänstgöring inom annat ämbetsverk för att odeladt kunna ägna sig åt kassörsförordnandet, som större delen af året, synnerligast när bokslutet med därför nödiga förberedelser påginge, fullt kräfde hela hans arbetstid. På grund af dessa skäl och då styrelsen ämnade för tjänstens fortsatta uppehållande förordna nuvarande vikarien, af hvilken det icke torde kunna fordras, att han skulle därmed fortsätta mot mindre vederlag än som enligt den antagna lönestaten ansetts böra för tjänsten utgå, hemställde fängvårdsstyrelsen om nådigt medgifvande, att åt vikarien å ifrågavarande kassörs- och bokhållaretjänst finge utöfver tjänstgöringspenningarna beredas lönefyllnad med 150 kronor i månaden.

I underdånigt utlåtande öfver denna fängvårdsstyrelsens framställning förklarade sig statskontoret icke hafva något att erinra mot att lönefyllnad bereddes vikarien. Beträffande beloppet af ersättningen ansåg sig däremot statskontoret icke kunna biträda fängvårdsstyrelsens förslag därom, att detsamma bestämdes till 150 kronor i månaden, motsvarande hela den för befattningen i stat uppförda lönen. Såvidt statskontoret hade sig bekant, hade nämligen hittills den grundsatsen följts, att ersättning för vikariat å tjänst, som vore med ordinarie innehafvare besatt, icke ansetts böra utgå med belopp, motsvarande hela den ordinarie aflöningen, i andra fall än då det visat sig omöjligt att för lägre ersättning erhålla kompetent vikarie, och då sådant förhållande icke vore i ärendet ådagalagdt eller fängvårdsstyrelsen i öfrigt, enligt statskontorets förmenande, förebragt tillräckliga skäl för ett frångående af berörda princip, kunde statskontoret icke tillstyrka styrelsens förslag uti förevarande afseende i vidare mån än att ersättningen, med hänsyn till hvad styrelsen därom anført, skäligen syntes böra bestämmas till 125 kronor i månaden. I fråga om sättet för ersättningens gäldande föreslog statskontoret, att densamma skulle, i likhet med den lönefyllnad, vikarien hittills uppburit, utgå från andra hufvudtitelns anslag till extra utgifter.

Då Kungl. Maj:t den 16 juli 1909 beviljade Engblom den sökta ledigheten, bestämdes tillika, att statskontoret skulle af tillgängliga medel under förskottstitel utbetala 125 kronor i månaden såsom lönefyllnad under tiden från och med den 1 juli 1909 till 1909 års slut samt att, hvad anginge lönefyllnad för tiden från och med den 1 januari till den 1 juli 1910, fängvårdsstyrelsen skulle äga att därom till Kungl. Maj:t inkomma med särskild framställning.

Sådan af styrelsen afgifven framställning har jag nu att anmäla. I underdånig skrifvelse den 10 december 1909 har fängvårdsstyrelsen,

under återopande af hvad i dess skrifvelse den 15 juni 1909 anförts rörande behovet af lönefyllnad åt vikarien å ifrågavarande tjänst och med tillkännagifvande att förhållandena allt fort vore oförändrade, hemställt, att Eders Kungl. Maj:t ville åt vikarien för tiden från och med den 1 januari till den 1 juli 1910 bereda lönefyllnad till belopp af 125 kronor i månaden.

Jämväl öfver denna framställning har utlåtande inhämtats från statskontoret, som, med återopande af sitt förut afgifna yttrande, hemställt om bifall till fängvårdsstyrelsens begäran och att medlen måtte anvisas från anslaget till extra utgifter.

Gifvet torde vara, att äfven för senare delen af den tid, hvarunder tjänstledighet den 16 juli 1909 beviljades Engblom, vikarien bör åtnjuta lönefyllnad med 125 kronor i månaden. Då det samma dag fattade beslutet om lönefyllnad begränsades att gälla endast ledighetens förra del, berodde detta därpå, att kostnaden, hvilken syntes blifva permanent, ansågs icke vidare böra belasta det jämförelsevis obetydliga, till allenast 4,500 kronor uppgående anslaget till extra utgifter; i stället borde af Riksdagen begäras medel för ändamålet och det för tiden före nästa riksmötes sammanträdande erforderliga beloppet anvisas under förskottstitel för att sedermera hos Riksdagen anmälas till ersättande.

I öfverensstämmelse härmed och då det under andra hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till fångars vård och underhåll lämpligen lär kunna anlitas för ifrågavarande utgift, torde nu böra af Riksdagen begäras medgifvande, att af nämnda anslag må anvisas medel dels till täckande af det för senare halfåret 1909 af statskontoret utgifna förskott 750 kronor och dels till lönefyllnad med enahanda belopp för första halfåret 1910.

Härvid torde man dock icke böra stanna. För Engblom, hvilken är född år 1857 och icke underkastat sig 1907 års pensionslag, återstå ännu 12 år, innan han uppnår den för honom gällande pensionsålder af 65 år, och därförinnan är han ej skyldig att afgå från tjänsten. Därest det af Eders Kungl. Maj:t för Riksdagen framlagda förslag till ny löne-reglering för fängvårdsstyrelsen godkännes och Engblom ingår på den nya staten, hvilken skulle tillämpas från och med år 1911, blir visserligen nya pensionslagen å honom tillämplig, hvarmed för honom inträder skyldighet att afgå från tjänsten, om han, efter att under fem på hvarandra följande år i följd af sjukdom varit ur stånd att tjänstgöra, finnes vara för framtiden oförmögen till tjänstgöring. Men af denna anledning kan Engblom ej komma att lämna sin tjänst förr än den 1 juli 1912, och äfven om han fortfarande blir af sjukdom hindrad att sköta tjänsten, är därmed icke gifvet, att han kan anses vara för framtiden oförmögen till tjänstgöring.

Under förutsättning att Engbloms hälsotillstånd ej förbättras, är det sålunda antagligt, att behovet af lönefyllnad åt vikarie å kassörstjänsten i fängvårdsstyrelsen kommer att fortfara under en längre tid. Vid sådant förhållande och då det å styrelsens stat uppförda anslag till vikariatsersättningar m. m. framdeles lika litet som hittills torde lämna tillgång till de erforderliga medlen, lär det vara lämpligt, att åt den ifrågasatta framställningen till Riksdagen gifves den omfattning, att medgifvande erhålles att äfven för tiden efter den 30 juni 1910 för ifrågavarande ändamål anlita förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. Hvad angår beloppet af den lönefyllnad, som för denna tid bör bestås, torde under innevarande år någon ökning i den nu utgående ersättningen ej böra ifrågakomma, men därest ny stat för fängvårdsstyrelsen med förhöjda aflöningar kommer att tillämpas från och med nästa år, synes ny reglering af nämnde vikaries aflöning äfven böra ske. Enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag till stat skulle till fängvårdsstyrelsens kassör utgå — utom ålderstillägg — 2,200 kronor i lön, 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar och 300 kronor i ortstillägg eller tillhopa 4,000 kronor. Då vikariens nuvarande aflöning 2,700 kronor utgör omkring $\frac{4}{5}$ af Engbloms begynnelseaflöning enligt gällande stat 3,000 kronor jämte extra lönetillägg 450 kronor, borde vikarien efter nya statens ikraftträdande aflönas med $\frac{4}{5}$ af tjänstens till 4,000 kronor höjda begynnelseaflöning eller således med 3,200 kronor, och till lönefyllnad utöfver tjänstgöringspenningarna 1,500 kronor skulle erfordras 1,700 kronor årligen. Då emellertid förhållandena kunna tänkas blifva sådana att lämplig vikarie icke kan erhållas eller kvarhållas vid vikariatet med mindre fyllnad beredes honom med belopp motsvarande hela lönen jämte ortstillägg, torde lönefyllnaden böra få stiga intill 2,500 kronor om året, motsvarande 208 kronor 33 öre i månaden. Vid beloppets bestämmande bör, såsom fängvårdsstyrelsen framhållit, hänsyn fästas äfven därvid, att en betydande uppbörd omhänderhafves af kassören och att göromålen å befattningen afsevärdt ökats sedan fångvården själf öfvertagit arbetsdriften vid fängelserna.

Den utgift, som efter det nya staten börjat tillämpas skulle drabba det allmänna för fyllnadsersättning åt Engbloms vikarie, skulle, därest Engblom kvarstår å gamla staten, till en del motvägas därigenom, att Engblom i sådant fall måste — fränsedt ålderstillägg — åtnöjas med lön till det belopp, som å gamla staten är uppfördt, och att sålunda skillnaden mellan detta belopp och summan af lön och ortstillägg enligt nya staten, hvilken skillnad uppgår till 700 kronor årligen, besparas statsverket.»

*Utskottets
yttrande.*

Mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet icke något annat att erinra, än att utskottet anser det mindre lämpligt, att Riksdagen redan nu fastställer beloppet af den lönefyllnad, som efter utgången af år 1910 skall utbetalas till vikarien. Den i ärendet förebragta utredningen synes nämligen icke utesluta möjligheten att jämväl efter 1910 års utgång erhålla lämplig vikarie för en lönefyllnad af 125 kronor för månad. Vid sådant förhållande, och då ännu ovisst är, huruvida den ordinarie kassören och bokhållaren kommer att ingå på den nya lönestaten eller kvarstå å den gamla, torde — åtminstone tills vidare — anvisandet af de medel, som efter år 1910 kunna erfordras för att uppehålla ifrågavarande tjänst, böra få bero på förnyad ompröfning.

Utskottet hemställer därför,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att från det under andra hufvudtiteln uppförda förslagsanslag till fångars vård och underhåll må utgå *dels* det belopp af 750 kronor, som jämlikt kungl. bref den 16 juli 1909 af statskontoret under förskottstitel utbetalts till fångvårdsstyrelsen såsom lönefyllnad till vikarien för tjänstledige kassören och bokhållaren hos styrelsen Walter Engblom under senare halfåret 1909, *dels* sådan lönefyllnad under förra halfåret 1910 med 125 kronor för månad, *dels ock*, därest Engblom erhåller fortsatt tjänstledighet för sjukdom, lönefyllnad till hans vikarie med 125 kronor för månad under senare halfåret 1910.

Stockholm den 15 april 1910.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.